
Finantsinspektsiooni aastaraamat 2018

Aasta 2018 võib julgelt pealkirjastada kui rahapesu tõkestamise tähtsuse lavale astumise aasta. Finantsjärelevalveasutuste jaoks on rahapesu tõkestamise valdkond üks toetav tegevus oma peamiste ülesannete – finantsvahendajate maksejõulisuse, hea juhtimise ja läbipaistvate teenuste järelevalve – kõrval. Samas esitab see kõrvaltegevus järelevalvajale suuri väljakutseid.

Finantsinspektsiooni 2018.

aastal esitatud taotluse alusel Versobanki tegevusloa kehtetuks tunnistamine rahapesu tõkestamise normide olulise rikkumise tõttu oli aga üks pretsedendi väärtusega sündmustest, mis tõi paradigma muutuse kogu Euroopasse. Selgus, et paljud Euroopa pangad olid seotud riskantse mitteresidentide äriaga moel, kus nende kontrollsüsteemid ei suutnud riske tuvastada ega juhtida. Finantsinspektsioon oli üks esimestest, kes alustas valdkonna korrastamist juba 2014. aastal. Siis võeti riskantseimana ette Danske, kes suunati oma vastavat äri lõpetama. Eurooplastele laiemalt sai aga alles 2018. aastal klaarimaks, et selleks, et piiriüleste riskidega tõhusalt tegeleda, on tarvis kiiresti kõrvaldada lüngad õiguslikus raamistikus ja institutsioonide tegevuses.

Finantsinspektsiooni hinnangul on Eesti õiguse kahetsusväärsed puudused liiga väikesed rahalised karistused, keerukas menetlusraamistik ja vilepuhujate nõrk kaitse. Meie arvates ei peaks väikeste trahvimääradega hellitama piiriüleselt tegutsevaid finantskontserne, kelle rikkumised kahjustavad meie ühist vara: usaldust ja finantsstabiilsust. Groteskseks muudab asja see, et rahvusvaheliste rikkumiste korral, kus kahjustatud saab mitme riigi maine, osutub kõige paremini kaitstuks ühiskond, kus võetakse rahatrahvina rikkujalt tagasi kõige rohkem. Rahatrahvid on meie kõigi määratud hind ühiskonnas rikkumise eest, mis rikkujal tuleb meie ühiskonnale heaga tagasi anda.

Tunnetasime möödunud aruandeaastal, et e-Eesti on meie selge ühiskondlik väärtus. Kuvand, mis väärrib hoidmist. Tervitame riigi ja teiste asjaomaste kooskõlalisi pingutusi selles valdkonnas. Digitaliseeritus võimaldab riske paremini määratleda, mõõta ja ka juhtida. Siiski ei ole finantsjärelevalveasutus innovatsioonilabor ning sellise ülesande eeldamine kannab huvide konflikti ja peamiste ülesannete unarusse jäämise riske. Meie kohus on hoida ka uutmise tuhinas pea külm ja rääkida ohtudest. Seda enam, et olemasoleva väga korraliku finantssektori digiteeritustaseme kõrval ei ole me veel kohanud üllatamapanevat tehnoloogilist uuenduslikkust. Kindlasti on aga ohu märgiks kelmid, kes püüavad krüptovara ja teiste uudsete lahenduste kattevarjus kergeusklikelt raha välja petta või muul moel seaduse nõudeid eirata.

Raha on Eesti inimeste pangakontodele ja ka mujale kogunenud tublisti. Ühelt poolt koputab see üsna kõvasti finantsjärelevalve südametunnistusele, teisalt annab märku meie ühiskondliku rolli olulisusest. Finantsinspektsioon koostöös Euroopa Keskpangaga peab just hoolitsema selle eest, et pangad ei muutuks maksejõuetuks. Finantsvahendaja aus juhtimine, läbipaistev ja toimiv organisatsioon, korralik kapitaliseeritus ning professionaalselt käsitletud kliendid on finantsvahendaja tugevuse pant. Väiksele turule mahub selliseid tegijaid aga piiratud arvul. Kui reaalmajanduse puhul ei pruugi tarbija märgata, et näiteks üks mööblitootja on pankrotistunud ja turule on astunud parem tegija, siis meie kõigi vahendeid ja usaldust nautiva finantssektori puhul on asi keerukam. Iga löök usalduse pihta, iga finantsvahendaja maksejõuetus võib mõjutada üldist fooni ja seda halvemas

suunas. Seetõttu on finantsturu stabiilsus vähemalt sama väärtusega nagu valikuvabadus ja vaba konkurents. Kuigi sobiva tasakaalupunkti leidmine on iga ühiskonna tunnetuslik protsess, tuleb märkida, et Finantsinspeksiooni seadusekohaseks ülesandeks on ikka finantsstabiilsus.

Majanduskasvu aeglustumisele viitavad näitajad tähendavad, et Eestil tuleb testida valmisolekut ka keerukamates oludes tegutsemiseks. Selleks oleme ühendanud jõud Tagatisfondiga ning praktikas ühist suutlikkust panga likvideerimismenetluses ka edukalt proovile pannud. Lisaks on Balti ja Skandinaavia finantsjärelevalvajad ja teised asjaomased seljad kokku pannud ning mänginud läbi teoreetilise regionaalse finantskriisi. Harjutuse tulemusi analüüsitakse veel ja kitsaskohad on väljasõelumisel, kuid üldisel hinnangul mäng lõppes positiivselt.

Käsitletaval 2018. aastal möödus strateegia tähtaeg ning koostati ja kinnitati uus strateegia aastateks 2019–2021. Uue strateegia eesmärgid rõhutavad olulisi finantsturu väärtusi: stabiilsus, ausus ja uuendusmeelsus.

Võrreldes 2018. aastal kehtinud strateegiaga on suuremat rõhku pandud valmisolekule tegeleda majanduskasvu pidurdumisest tingitud riskidega. Eesmärgidena on esile tõstetud toimivat turvavõrku, subjektide piisavaid puhvreid ja vastutustundlikku sunnipoliitikat. Eelmise strateegiaga võrreldes on samaks jäänud juhtide sobivuse ja sisekontrollsüsteemi küsimused, sealhulgas rahapesu tõkestamise valdkond. Lisaks objektiivsetele muudatustele majanduskeskkonnas saab teise olulise minetusallikana ebaõnnestunud subjektis nimetada vigu, lohakust või valesid motiive juhtimises ning riskide määramisel, mõõtmisel ja kontrollimisel. Rahapesu tõkestamise temaatika on saanud järjest aktuaalsemaks muutunud välispoliitilise keskkonna ning ilmnenu suuremastaabiliste kaasuste tõttu.

Ajakohase infotehnoloogilise taristu olemasolu on sama oluline kui eelmises strateegias, kuid eelmisel strateegiaperioodil ilmnenu riskid ja digiteerimistrendid suunavad finantsjärelevalvet järjest rohkem sellesse valdkonda panustama. Uue prioriteedina kirjeldatud kogumispensionisüsteemi süvendatud järelevalve on ajendatud majanduskasvu suundumusest, varade ümberhinnastamise riskist ja süsteemi üha enam piiriülesemaks muutumisest olukorras, kus süsteemi lisandub uusi osalisi ning aina enam päevakajalisemaks muutub lisaks kogumisele ka väljamaksmisega seonduv.

Kuigi strateegiad, poliitikad ja eelnõud on kahtlemata vajalikud, siis praktikutena tundub meile, et panustame riigina nende koostamisse liiga palju, ka iga pisema minetuse või idee reguleerimiseks. Finantsinspeksiooni arvates tuleb praeguses aegruumis pigem arendada professionaalsust seaduste rakendamise ja muu reaalse muudatust toova avaliku sektori töö juures. Ükski poliitika ega seadus ei täitu ise, vaid selleni jõutakse tugeva institutsiooni otsustava tegevuse abil. Tugeva institutsiooni vundamendiks finantsjärelevalves on piisav ja stabiilne rahastatus ning sõltumatus otsuste langetamisel. Jätkame ka edaspidi kindlalt, professionaalselt ja avatud meeltega.

Aastaraamatu PDF versioon

- [Finantsinspeksiooni aastaraamat 2018](#)

Aastaraamat ISSUU platvormil

Eesti finantsturu ülevaade 2018

- [Eesti finantsturu ülevaade 2018 PDF versioon](#)

Eesti finantsturu ülevaade 2018 ISSUU platvormil

[Aastaraamat](#)

Viimati muudetud 16.05.2019